

aequirit, cum placide expirarint: nullum tamen dubito quin spiritus interceptio symbolum suum ad necem accelerandam contulerit, non quidem astringente *amygdalarum amararum* vi, quæ sensibus obvia non est, nec asperæ arteriæ compressione à gula inflata, cum aves circulos cartilagineos integros obtineant, unde laqueis suffocata ægre & non sine magnis alarum & totius corporis succussionibus emoriuntur, sed nervos pulmonicos & diaphragmatis quoque convulsos & totius generis nervosi calamitati involutos. Ut in re obscura aliquid dicam videtur cor, afflicto gravius ventriculo & gula, quia eodem nervorum partem gaudet, quasi attonitum reddi ac constrictionis quasi oblivisci, unde ab affluente indefinenter sanguine auricula dextra ejusque ventriculus nimium distendantur, fibræ suum tonum amittant tandemque sanguinem, ceu enervatæ, ulterius propellere nequeant. Certe videmus in syncope quæ cardiaca vocatur, & cujus causa in ventriculo latere creditur, idque non sine verisimilitudine, primum cordis motum imminui, unde extrema frigescent & expallescent, postea prorsus cessare, ægrosque instar emortuorum prostratos jacere, imo nisi succuratur, vitam amittere prorsus: vires autem cor recuperare spiritibus animalibus, ceu motus instrumentis, vellicationibus, frictionibus aliisve irritaminibus excitatis, refocillatis & tandem causam in ventriculo demulcentibus & auferentibus. Verum hæc altiore indaginem requirunt & clarius aliis experimentis patebunt.

CAPUT XX. De Antimonio.

Historia I.

Ani robustiori præsentibus D.D. *Heinrico Sceta*, D.D. *Gmelino*, D. *Sibelio van Geor.* & aliis Medicinæ operam dantibus, die 25. Nov. 1675. *Flor. Antimonii alb.* 3^s carni

li

elixæ

elixæ involutum objeci : cum à bolo devorato non vomeret,
Croci metallorum & similiter occultatum porrexi, at non omne
 inglutiit, nihilominus postea vomere cœpit & quidem nihil nisi
 recenter devorata, nam jejuno *antimoniata* dare consilium erat.
 Quam primum pedibus & capite scamno alligatus fuit, vomere
 desit: at largissime minxit. Inciso ab domine ex vulnere non-
 dum satis amplo ventriculus flatibus distentissimus prorupit:
 dilatato vulnere magis adhuc extendebatur: inter abdominis
 incisionem leviculè sauciata fuit superficies ventriculi fibrosa,
 retrocessit ac crassior & carnosa evasit, nerveâ interna prorsus
 nuda apparente aliquo usque. In ventriculo in apicem ducto
 vidimus sulcos rectos, utcunque valde distentus esset: prope sto-
 machum in sinistro latere macula palmolator saturate rubi-
 cunda apparuit, quæ tandem atro rubescens evasit. Dum flati-
 bus tantopere distentus erat, fibræ circulares non nisi levicule
 & quidem motu in duodeno occipiente se contraxerunt: am-
 bo orificia arctissime clausa pertinaciter flatus inclusos retine-
 bant: compresso ventriculo fortiter manibus flatus sursum per
 stomachum & gulam eruperunt, ceu ructus: postea ventricu-
 lus circa pylorum & in medio à fibris circularibus constringe-
 batur ac contenta evomebantur; observavimus semel in illa con-
 tractione diaphragma vomitum quasi adjuvasse, forti quadam
 succussione brevissimis intervallis repetitâ. Flatibus non semel
 expressis ventriculus denuo implebatur atque admodum disten-
 debatur, quibus forti manu expressis, rursus quoque primum
 circa pylorum, postea etiam in medio contrahebatur. Per siphonem
 aquâ calidâ injecta etiam se constrinxit. & levicule etiam
 presso ventriculo copiose mucum bile permixtum evomit,
 ipsamet aqua mucosa facta. Ventriculus distentus tenui tunica
 præditus putabatur, exoneratus & à flatibus vacuus crassior
 evasit. Presso ventriculo circa pylorum, aut circa medium,
 aut circa stomachum mire vagiit & capite à vinculis soluto ob-
 via

via quæque morsu petiit. In vomituriente seu sua sponte, seu irritato ventriculo semper ore hiabat & exordium motus erat in duodeno, hinc pergebat ad pylorum ejusque antrum & medium; tandemque ejecit vomitu mucum spumantem nunc pellacidum, nunc subflavum & bile tinctum.

Ventriculum dum adhuc vivebat excidimus: inciso stomacho & superna ventriculi parte ad pylorum, nihilominus fibræ circulares pylori se contraxerunt: vacuus prorsus erat, solummodo mucu pellucido interna superficies admodum anfractuosa, & circa pylorum bile tincto oblinebatur. In duodeno observavimus motum peristalticum promiscuè, nunc sursum nunc deorsum vergisse, qualem motum in lumbrico lato ulna longiore in hujus canis intestino reperto, atque alias in lumbricis, hirudinibus, intestinis ovium, canum & capræ vidi. Intestinum rectum sublatis musculis ab dominis se exoneravit. Ubi foris macula atro rubescens foris in ventriculi latere sinistro visa fuit, intus leviculè rubuit. Vesica, postquam vinculis scamino affixus fuit, exonerata inter media tormenta rursus valde implebatur, quæ remotis musculis abdominis nihilominus omnem urinam largiter expulit, sensim se constringendo, foris sulcis rectis apparentibus, ut tandem vix nuce juglande major apparuerit. Diaphragma in inspiratione planum fiebat & in ambitu carnosio costis vicino, sulci recti conspiciebantur: inflicto vulnere ac indito digito sensi tunc digitum valde stringi: in expiratione relaxabatur & abdomen versus, instar veli à vento inflati utrinque protuberavit, non à pulmone deorsum labente, quod digito per vulnus immisso comperi, quo pulmones assequi nequi, sed ab aëre prius inspiratione attracto, nam digito facilius quam in inspiratione retracto aër cum sibilo prorupit: adeo ut aër omnino in pectoris cavum è pulmonibus penetret unde pulmones inflati, utcumque arctissime aspera arteria oc-

cludatur, sensim detumescunt, nisi statim juxta fornacem calentem suspendantur & celeriter extima tunica siccetur. Quia canis iste diu famem toleravit, intestina vacua erant & ramulos lacteos pauculos intestinorum superficiem perreptantes vidimus. In mesenterio arteriae venis multo minores & graciliores diu egregie pulsabant. Chyli receptaculum, ductus thoracicus, in cane hoc unicus, & vasa lymphatica die sequente valde à lymphâ turgebant. Utcunque vesicula biliaria post aliquot vomitus inanior & flaccidior evaserit, tamen noctu cum hepate in cadavere relicto, mane denuo plenior & turgidior apparuit. Glandularum areas, ut in aliorum canum intestinis, reperimus: in recto tamen majores videbantur atque alias, ex quibus foras presso intestino erupit mucus turbidus.

In fine gulæ prope stomachum fibrae circulares erant nervosae & validae, unde tam firmiter stomachum & gulam constrinxerunt, flatuumque egressum prohibuerunt, ut non nisi vi sursum adigi potuerint. Externa tunica tota musculosa fuit. Suprema pars gulæ faucium partem obtegens crassior erat & multis glandulis ditata, unde foris illa compressa liquore quodam irrorabatur. Sphincter gulæ non solum à lateribus laryngis oritur, sed etiam pars superne oblique descendit: fibrae à larynge oriundae prope circulares, ceterae oblique sunt. Tonsillarum oscula manifesta admodum erant; nihil in illis pilosi, ut in alio cane, vidimus. In caverna ossis frontis unicum vermem hircini similem, sed planiorem reperimus & acuminatum, acumine anteriore breviori, postico longiore & quasi in filum angustum definente. Rene secundum longitudinem inciso canaliculi in parte carnosa luculentius, in pallidiori angustiores apparuerunt: transversim sectâ illius carne, porosa instar cannæ indicæ videbatur.

II.

Catello projectitio d. 14. Jul. 1676. cum *Cl. D.D. Heinricho Scretæ Vitræ antimonii* ʒj. cum lacte infudit, avide deglutiit & ne guttulam relinqueret os lambebat. Vivacior cœteris catellis, quibus Helleborum album, nucem vomicam & napellum ingessimus: mire tamen ejulavit & vagiit per integram horam post sumptum pharmacum, licet hæcenus erectus incesse- rit. Post horam nutare incepit, pedes posteriores subinde traxit, elumbis instar, mox tamen rursus benè incesse- rit, interea doloris interni indicia clamore validiore continuè edidit. Post secundam horam ab assumpto *vitro* ʒ nij. demum vomuit. Circa tertiam horam satis adhuc vegetus erat, nisi quod subinde nutaret, pedes posticos traheret & aliquando caput motu convulsivo quateretur, brevi tamen vires iterum recollegit. Post horam tertiam abdomen incidimus: inter secandum robur ostendit, vi sectionem eludere conabatur, mor- su petebat obvia: vulnere amplo factò intestina & ventriculus cum impetu prorump-ebant: Ventriculus supra modum distentus erat. Intestinis prorsus denudatis & extra abdomen propendentibus nihilo- minus fæces flavas, consistentiæ prope naturalis per alvum exoneravit: videbatur motus intestinorum peristalticus egregiè Vesica urina plena erat, quamvis iterato minxerit. Ventriculum integrum excidimus, contenta largiter primum ex stomacho eruperunt, quoties se jam exemptus in medio constrinxerat, quod aliquoties fiebat, copiosius contenta expellebantur; tandem quoque motus peristalticus è medio versus pylorum constrictis fibris circularibus pergebat, sed leviculus atque tum nihil è stomacho elabebatur; causam invenimus mucum crassum & grumum orificium hoc obturantem. Contenta ventriculi erant liquor lentus, mucus viscidissimus, lactis coagulum, fragmenta straminea: omnia flavedine tincta. Sublatis contentis *man-*

feſta inflammatio circa ſtomachum aliquouſque intus extenſa conſpiciebatur : nulla in fundo & circa pylorum. Duodenum bile plenum erat. Veſicula biliaria à bile valde diſtendebatur & pellucebat. In inſpiratione diaphragmatis motus circa crura incepit, ibique verſus abdomen ingibbum attollebatur, reliqua verò pars cum centro nerveo in planitiem expandebatur, conſpicuis nihilominus ſulcis in ambitu ejus carnoſo : motus iſte valide peragebatur. In expiratione tenſio relaxabatur ac diaphragma verſus abdomen protuberavit. Inciſis arteria epigaſtrica & plurimis vaſis gaſtricis, multo profuſo ſanguine in motu animali vegetus manſit, imò aperto pectore vagire adhuc conabatur & objecta momordit. Cordis dextrum ventriculū cum auricula abſcidimus, nihilominus cordis reliqua ſubſtantia aliquoties, & quidem validè vera ſyſtole & diaſtole movebatur. Sanguis dextri ventriculi maximam partem fluxilis erat, portio quædam grumofa : obſcurior fuit minusque rutilus quam ille quem profudit arteriis & venis imi ventris ſauciis.

III.

A. S. Sutoris uxor ex pago nobis vicino, ſtaturæ juſtæ, carnoſa, aliquandiu cachectica, difficilius ſpirans cum cordis palpitatione, laſſa, ita tamen ut negotiis domeſticis diligenter vacaret. Moleſtiarum cachexiæ familiarium pertaſa ex ſuaſu Veturæ cujuſdam vere 1648. aliquot grana *vitri Antimonij* vino albo per noctem infudit; mane vinum cum pulvere ebibit: non ſtatim virus ſuum exſeruit, unde maritus domo egreſſus aliquandiu ſolam reliquit; interea *antimonium* enormes vomitus excitavit, ipſamque humi ſtravit: maritus domum rediens humi proſtratam rigidam & veluti emortuam reperit: variis modis illam excitare conatur & tandem faciem frigida conſperſit, unde reſpirare cœpit. Poſtquam ad mentem rediit nondum tamen vomere & poſtea convelli deſiit, donec poſt iteratò
epora

spota iuscula, ferocia *antimonii* domita fuit: attamen summe debilis permansit: postquam aliquantulum vires recuperavit, con-
questa est de intolerabili pedis dextri dolore. Postridie *D. Joh. Georg. Croner lithotomus* noster vocatus fuit, invenit pedem ad
mediam ferè tibiam nigrum & veluti atramento: sutorio im-
mersum non durum, non tumidum nec exulceratum: ad subi-
tam hanc cutis pedis discolorationem obstupuit nec ob atro-
cissimum dolorem urentem, pungentem & lacerantem sphace-
lum adesse in animum inducere potuit: imposuit fomentum
anodynum absque ulla doloris mitigatione: ipsemet postea ac-
cerisus clanculum aliquot in locis imi pedis etiam ad tendi-
nem magnum acum profunde intrusi; puncturas iteratas non
magis quam lignum aliudve sensu destitutum percepit: unde de
sphacelo non amplius dubitatum fuit. Pedis abscisionem, ne
malum ulterius serperet, maturandam suasi, quam *Exc. D. D. Jo-
hannes Screti à Zavorziz*, tum temporis Archiater noster quo-
que non differendam statuit. Abscinditur pes palmi distantia
à genu: in pede absciso, dissecto & diligenter examinato sphace-
lus non tibiam mediam superasse cognovimus: vulnus non
urebatur Italo more; sanguinem compescuit gossypium aq.
forti imbutum vasisque majoribus impositum: totum operie-
bant pulvilli albumini ovi, cui pulvis sanguinem sistens permi-
xtus, immersi ac vesica tegebatur. Sic sanguis substitit brevi,
remotis pulvillis adhibitis congruis cutis pulchre succrevit, ac
spes erat brevi pedem cicatrice opertum iri. Die 15. à sectione
subito à catarrho suffocativo obruta, frustraneis omnibus me-
dicamentis brevi postea vivere desuit. Aperto pectore pulmo-
nes arctissime maxime in dextro latere, pleuræ accreti; erant
admodum maculosi, bronchia undiquaque mucro copioso spu-
meo adimplera. In cavo pectoris aqua redundavit, ubi pulmo-
nes non adhæserunt. In corde polypos inveni. Ventriculus
admodum distentus & flaccidus erat: Hepar pallidum & quasi
varie-

variegatum p. n. diaphragmatis aliquot in locis annectebatur.
Lien naturali major fuit.

IV.

His addo Epistolam *Exc. D.D. Titi Albinei Medici apud Neocomenses praestantissimi*, utpote refertam quoque manifestis documentis, Ventriculi afflictiones in totius oeconomiae perturbationes redundare, imo quandoque illam plane subvertere, cum *Clar. D.D. Harderi & mea* ad eam Responsione.

JOH. JACOBO WEPFERO,

CHRISTOPHORO HARDERO,

Utrique Medicinæ Doctori Celeberrimo

S. P. D.

Titus Albineus D. M.

E Nrursus vos compello, Viri Doctissimi, Experientissimi, & Celeberrimi, idque ut agam non solum facit speratum inde agri commodum sed etiam ratio propriae utilitatis, nec enim confiteri piget vestra consilia & responsa medica ante hac ad me missa Mercurios mihi fuisse, quæ palan-tem & devium in viam reduxerint, quin & maximo honori du-co Magni Aeneæ dextrâ cadere.

V Ir Honestissimus, mercaturam exercens, in montibus Comitatus Neocomensis degens, id est aurâ, frigidâ, siccâ, & planè tenui fruens, annorum ætatis XXX. ab hinc nono decimo retro anno ore assumpto, è manu cheirurgi ardellio-
nis

nis cujusdam, paucō quodam pulvere flavo, quem vitrum anti-
 monii pulveratum fuisse suspicari æquum est, ita *ἀνω* copiose &
 & vehementer atque *κατω* purgatus fuit ut & animam simul vio-
 lenter foras expulsam, factum abominantes, adstantes nulli
 dubitarent, refocillatum deinde vino & jusculis ægrum ingens
 sitis aliquandiu torfit, sequutaque est tanta vocis imminutio ut
 quivis aure ori ægri admotā ipsius sensa audiret, quam quasi
ἀφωτίαν totas sex septimanas est passus; nec inde tamen in inte-
 grum & pristinum statum restituta fuit vox, nam minùs & fir-
 miter & lonorè quàm antea hætenus est loquutus & cantavit,
 imò quoties, pro vitæ instituto, unius alteriusve diei vel etiam
 aliquot saltem horarum itinere seu pedes seu eques præsertim
 æstuante sole, incaluit toties vox defecit, nec refocillata est nisi
 quiete & sensim: Illuc etiam tussi, solo quasi irritato gutture,
 eaque siccā & frequenti hætenus inquietatus fuit æger, manè
 tamen à somno expergefactus ex imo pectore non nihil pituitæ
 illiusque crudæ & tenuis solet extussire; Levissimo etiam ex cor-
 poris motu aut labore, potissimùm radiis solis expositus, totus
 incalcescit, & calefactus queritur imprimis de calore insigni gut-
 turis, atque aliàs quoties tussit totum pectus ipso quasi igni in-
 tro uri sentit, halitumque in faucibus & toto ore instar ignis ca-
 lentem patitur: Tertiò ex eodem assumpto infausto pulvere
 gutturi adherentem quasi bolum sentire sibi videtur, quem &
 deglutire & evomere irritò conatu sæpissimè tentavit: Tandem
 & minùs inde valentem & defatigatum etiam si corpus non mo-
 verit, & emaciatum se asserit; tantum nocuit infœlix ille
 pulvis!

Præterea aliquando dolorem gravitantes sæpius antè in
 pectore quandoque è regione in dorso, aliàs utrinque simul
 antè & retrò è regione spatio dimidio horæ unius patitur, inte-
 reaue ter aut quater oscitat; facies etiam illius non raro ex
 anthematis rubris, calidis, & acribus deturbatur, quæ tandem

kk

sup-

suppurant & siccescunt. Non modò malè habet ab æstu solis & æris, motu corporis & labore etiam levi, sed maximè è me-
ro epoto, & jamdiu noctu in lecto. si vel stragulis tegatur non
tantum brevi totus incalescit sed & sudore copioso toto cor-
pore diffluit; & cum purgatu sit facilis è catharticis vehementi-
bus non semel imprudenter assumptis ad orci fauces penè de-
turbatus est; Ex opposito verò benè valet è quiete, aëre frigi-
diusculo, vino frigidâ temperato, grateque se frigesieri asserit
usu lactis caprini. Illius hypochondrium utrumque leviter
mihi & tensum & repletum visum fuit. Anno præterito sæpe sa-
livam salisam degustavit, elabente verò rariùs. Urinæ liquor
colore subaureo est & tenuissimus, pro hypostasi nubecula est
tenuissima ut vix oculis percipiatur, fundum tamen occupans;
atque postquam urina xxiiij. horas quievisset in illa apparue-
runt corpuscula minutissima, rubra, quorum pars maxima in
fundo vitri ouroscopi subsidebat, alia verò sparsim, vel in toto
liquore imprimis in illa nubecula immergebantur, vel vasipa-
rietibus ad hærebant, non nulla etiam liquoris superficie in-
natabant; atque liquore toto, inclinato sentim vase, effuso, ex-
siccataque illorum parte residua, eadem rubra quidem sed &
micantia & angulata, & digitis extremis contrectata duriuscula
apparuerunt, & postquam calidæ immerissem & aliquandiu in
eadem continuissem nec disparuerunt, nec inde extracta minùs
dura digiti mei experti sunt.

Symptomatum prædictorum gravissimum & periculosissi-
mum procul dubio est tussis, cujus causa continens, id est mem-
branam laryngis & asperæ arteriæ partem internam investien-
tem, quæ exquisiti admodum est tactûs, lædens & irritans, est
serum subtile morsu potius quàm mole nocivum tussis enim &
frequens & sæpius sicca est, & saliva pluries salisam degustata fuit;
decidit autem illud serum nullibi ex capite, unde quaque etenim
caput integrum est, nec os humore superfluo madet, sed ex vero
simili

simili transfudat illud serum minimâ quidem quantitate, verum absque intermissione è membrana prædicta, quâ præsertim partem superiorem arteriæ asperæ ipsiusque caput internè investit, expulsum per arteriolas à carotidibus oriundas, at retento sanguine quippe & utili & minùs tenui; idque p.n. quidem, quid enim parti potissimum illi labem illatam non suspicer, ejusdemque conquassatum tonum à convulsivis motibus toties violenter repetitis per consensum ventriculi, quibus natura totis viribus conata est totum eliminare maleficum illum pulverem? illinc enim, ut ante indicatum fuit, initium & originem traxit tussis; tale autem serum s.n. massam sanguineam in arteriis & venis diluit, eidemque quocunque corporis, lege circulationis, devehendæ inservit, atque illud in nostro ægro abundare sudor frequens & copiosus non minimo est argumento.

Vocis imminutio accepta ferenda mihi videtur insufficienti allisioni aëris ad laryngem & maxime ad illius rimulam eo beneficio pulmonum & thoracis per tracheam arteriam exsufflati; hæcque insufficient allisio accidit non tam ob humectationem & perpetuam irrigationem membranæ laryngis & arteriæ asperæ partem internam in vestientis, nam hoc modo vocis depravatio & raucoedo tantum induceretur, quàm quòd laryngis rimula nimium pateat, & ita aër per illam nimium patentem ex arteria trachea ad os citius transeat quàm ipsi per tempus liceat sufficienter ad laryngem maxime ad hanc rimulam allidere; cum autem huic rimulæ angustandæ & dilatandæ inserviant laryngis muscoli & nervi his inserti, præsertim recurrentes, procul dubio culpa tota his inhaeret, quæ alia non mihi videtur quàm quantitas diminuta spirituum animalium in his musculis & nervis, ob horum jam debiliorem refrigerationem subitanæ, quæ cum hi calent levi ægri transitu ab aura calida in frigidam, frigida potu, & quiete induci potest, solet etenim æger iter faciens quum incaluit subinde & frigidam bibere &

alicubi in umbra & loco aliquo frigido aliquandiu quiescere donec melius sibi videatur.

Bolus quem æger queritur se sentire in gutture cum uvulæ relaxatæ tribuendus non veniat, hæreo cui majori jure adscribi possit quam levi membranulæ summum œsophagum interne investientis relaxationi, factæ à violentissimis & frequentibus vomitibus à natura institutis, nefando illo pulvere irritatâ.

Cum in expellendo pernicioso illo pulvere tota violentissimè concussa fuerit natura, calido innato non leve detrimentum allatum & siccitas aliqua inducta, facultates corporis omnes summè labefactatæ, & totius œconomia valdè turbata, non mirum si inde & minus valeat æger, & defatigetur, & emaciatus sibi videatur, & urinae liquor sit tenuissimus, & hypostaseos laudabilis locum nubecula tantum tenuissima occupet. Cita ægri seu ambulando seu agendo totius in calefcentia; exanthemata frequentia rubra, calida, & acria; *ἡ δύσφορτα* è mero epoto, & è stragulis etiam levibus in lecto operientibus; & saliva salugo; atque *ἡ εὐφορτα* è quiete aëre frigidiusculo, vino frigida temperato, & usu lactis caprini arguunt massam sanguineam & calidam, & acrem, & tenuem admodum esse, idque ab excedente viscerum naturalium calore, ut mirari non subeat si corporis, motu aut etiam tussi ægro æstuanti statim cor & pulmones jamdiu debiles sanguine tenuissimo & ferventissimo repleantur, è quibus hahitus sublatus fauces & os totum calore urente afficiat, corporisque habitus non sit carnosus.

Gravitationem illam levem antè in pectore & retro è regione in dorso aliquando molestam efficit spiritus vaporosus & crassus ex hypochondriis, tantillum tensis & repletis, elevatus & pulmonum membranis, præsertim mediastino, aliquandiu hærens illasque interea leviter distendens, sed qui brevi post discutitur;

scutitur; quem testantur & levis ilius gravitatis subita invasio, & brevis, mora, & maximè oscitationes illam comitantes.

Quæ tandem protuli de corpusculis minutissimis in urina contentis periuadent, illa ex materiâ tartareâ lapidescente in ipsis visceribus & vasis aut vi coctionum ex assumptis elicita aut calore excedente excocta & cum urina excreta, & tandem in ipsa cum admixto tantillo sanguine fortiter concrevisse, sed vos ocularissimi quid & unde sint certò perspicietis.

Ut prognosin paucis edicam, hos affectûs curatu difficilimos ne tandem phthisis excipiat & finiat timeo:

Ut verò qui sanari potuerunt sanentur, planè insanabiles non ingravescant, & phthisis præcaveatur, omnis cacochymia convenienter præparata eliminanda; massa sanguinea calidior & acrior refrigeranda & demulcenda; motus vitiosus humorum ab inferioribus ad superiora, & speciatim ad laryngem & pulmones corrigendus; atque viscerum naturalium intemperies calida temperanda; quæ præstabunt auxilia è triplici fonte prudenter petita, nempe è cheirurgiâ, pharmaciâ, atque diatâ.

Et è cheirurgia quidem; venæ sectio in utroque pede celebranda est, quâ primò è dextro extrahantur sanguinis $\mathfrak{z}$ v. dein quinto inlequente die $\mathfrak{z}$ iiij. aut v. è sinistro; atque etiam illuc sex pluribusve diebus elapsis, si ægri res postulent viresque permittant, sanguisugæ venis sedalibus applicentur ad $\mathfrak{z}$ iiij. aut v. sanguinis eductionem; ex hoc eodem penu depromendus etiam fonticulus femori dextro aut etiâ cruri in parte domestica ferri acie insculpendus; imò & setaceum in cervicis sine seu dorso principio acu funiculum sericum trahente perforatum summæ utilitatis fore reor.

E pharmacia sequentia mutuabimur: alvi subductio & pri-

marum viarum expiatio fiat syrupo ros. solut. comp. & mamma Calabr. dissol. in decocto flor. iij. cordial. ; postridie vena pedis dextrî aperiatur, atque tribus qui insequentur diebus manè tribus horis ante pastum hauriat æger jusculum è vitulina excoctum & alteratum foliis lactucae. porcellanae, borrag; agrimoniae, & cichorii; rursusque purgetur æger eadem prædictâ portione sed valentiori redditâ ʒj aut ʒj ½ rhab. opt. decocti & infusi; atque die insequente pertundatur vena pedis sinistri; inde sex diebus continuis hauriat supradictum jusculum alterans sed cui sub finem decoctionis additæ fuerint medullæ seminis carthami ʒij. aut ʒj ½ & in liquore colato diss. Syr. è cichoreo cum rheo quadrupl. cochleare j. aut ij. id est quantum satis ad alvum ter ad summum quater quotidie leniter subducendam, ut ita per epicrasin humorum biliosorum & serosorum acrium absque virium jactura colluvies tota exhauriatur, & massa sanguinea visceraque refrigerio grato recreentur: Quo peracto si astus etiamnum observetur in visceribus hirudines opportunè venis hæmorrhoidalibus apponentur; atque duodecim diebus continuis reiterabuntur jacula prædicta alterantia, sed altero quoque die incocto carthamo & dissoluto eodem syr. è cichoreo; interea non leve tussienti ægro levamen afferet ore subinde contenta sensim liquefenda tabella è radic. liquir; & altheæ, semine papaver. albi, & gummi tragacanthæ ex arte immixtis saccharo albo aq. rosar. aut maluæ dissoluto: Ab usu jusculorum alterantium & purgantium ad usum lactis transitum ægro perutilem fore reor, illiusque asinini, si asinam possit nancisci nam hic id genus pecudis non alitur, sin minùs caprini; admixto saccharo rosaceo quotidie manè ʒta. aut sextâ ante pastum horâ ab ipso ubere emulcti & calentis hauriendi idque spatio 30. aut 40. aut etiam plurimum dierum; datâ interea temporis operâ ut singulis diebus alvus fungatur officio, quæ si non sponte deiciat aut auctâ lactis dosi, aut lenientibus clysteribus supposito-

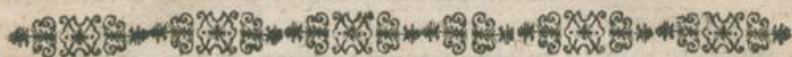
riisve

riisve proritanda erit, imò & aliquando pilulâ unâ aut alterâ aloës rosatâ in ingressu cœnæ deglutitâ, quâ si quid crudi primis viis fortè hæreat detergetur & infra foras insequente manè sine irritatione sensibili devolvetur.

Tandem è dietâ: Caveat sibi imprimis æger à vehemente & diuturno corporis motu & labore, aëris æstu, mero, cibo concoctu difficili, calefaciente, vaporifero, nimio, vario in eodem pastu, ideoque à leguminibus, fructibus potissimum crudis, brassicâ, raphanis, porris, alliis cœpis, &c. carne salitâ & fumo induratâ, piscibus, caseo, ovis coctione induratis, omni edulio è pasta absque fermento seu frixâ seu clibano coctâ, saccharatis, aromatibus conditis, sinapi, omphacio, aceto, &c. atque etiam à venere: sensim assuescat aquâ vinum magis ac magis in dies diluere donec tandem aqua vinum superet, aut hydromelite multum aquoso sitim compescat: commendo præ aliis cremorem seu succum hordei excorticati aquæ font. & jusculi evitulina aut lactis partibus æqualibus spatio hōrarum octo incocti.

Hæc sunt Viri, mihi dum spiritus hos reget artūs, suspi-
ciendi, quæ de natura, prognosi, & cura horum affectuum sen-
tio, eadem criterio & æquo ex animi vestro lubens submitto,
quæ minùs verosimilia vobis videbuntur scuticâ obsecro excu-
tite, eo certè nomine & vos mihi gratiores & me vobis devin-
ctiorem habebo, maximè si censa vestra de iisdem omnibus
haud parè communicetis, quod & expostulat æger qui nos de
valetudine sollicitus consulit & in cuius gratiam senla conferi-
mus. Unum & humanitatem & benevolentiam vestram ob-
nixè rogatam velim ut libros cum theoricis tum practicos indi-
cetis aliquos quibus vestrâ sententiâ veriora artis nostræ præ-
cepta contineantur, quibus avidè devoratis & in chylum &
sanguinem meum mutatis & mihi ipsi minùs displiceam, &
vobis

vobis similibus evadam, & aegrotis magis prosum, in vestris enim consiliis plurima legi quæ nusquam alibi, & quæ veritati consona mihi planè videntur, licet recentia & planè inaudita. Dilectissime valete & mihi vestri cultori favete. Datum Neocomi Helvetiorum Julij. 15. anno 1673.

Responsio.

*Ad Literas Exc. D. Titi Albinei Med. Doct.
Neocomensis Celeberrimi.*

Salve plurimum Nobilissime & Excellentissime Domine

Albinee:

Gratissimas tuas Excellentissime Domine, accepimus: nostra tibi placuisse gaudemus: quod illa aliquid reputes, id nos tuæ humanitati & benevolentiae tribuimus, consocij quanta & nobis sit curia supellex in tantis Naturæ tenebris, quarum exemplum suppeditat denuo casus propositus. *Vitri antimonii* imprudenter exhibiti virus nobis quoque his in oris in plurimis aegris, imo etiam neutris, aut utcumque valentibus innotuit: pluribus enim ab Agyrtis aut Mulo Medicis propinatum ventriculos ita pessum dedit, ut de cardialgia quadam ad ultimum vitæ halitum conquesti fuerint: quosdam robustissimos nihilque tale prævidentes aut metuentes in hydropem immedicabilem præcipitavit. Asthmata difficillima peperisse aliquot novimus. Anni. 25. sunt, cum cachecticæ infusum *Vitri* $\frac{1}{2}$ nij. datum fuit, protinus *αὐτὸ καὶ κατὰ* enormiter purgavit, supervenere convulsiones, ut diu trunci instar rigida humi decubuerit:

cubuerit: postquam vires recuperavit misella de pedis dolore immenso conquerebatur, quo denudato pice nigrior apparuit; cultellis incisus & acubus punctus nullum superstitis sensus indicium exhibuit: abscinditur sub genu: vulnere circa 15. d. post ablationem propemodum jam cicatrice obducto, supervenit catarrhus suffocativus inopinatus: Cadavere secto in imo & medio ventre omnia turbata reperta fuerunt. Integra historia cum commentariolo, Deo Volente, aliquando publici juris fiet. Quoniam verò dominus Æger temperamenti aliàs calidioris fuit & motu facilis, non mirum est à medicamento violentissimo in substantia, fortè etiam non legitima dosi propinato, tantas turbas tantum non universam œconomiam corporis evergentes excitasse, & ferè neci dedisse. Quandoquidem Dominus Æger post assumptum medicamentum veneni non prorsus expers varia symptomata patitur, quæ vel semper ad sunt, vel ex levi occasione redeunt, necessum est tum universæ massæ sanguineæ quendam characterem parvum impressum esse, tum partes, quarum actiones læsæ sunt, labefactatas fuisse. Singulorum symptomatum causas enucleatè, *Excellentissime Domine*, tradis, ut quæ addamus pauca supersint. Ne tamen ἀσύνβολοι simus circa unum atque alterum quoque mentem nostram explicabimus. Vocem submissam & exilem quod attinet, quæ evenit statim post enormem evacuationem & hætenus sæpius rediit, quoties sc. à labore, aut vini meracioris potu incaluit, quia illa adhuc dum articulata est & ab adstantibus, auribus propius admotis, intelligi potest, indicio nobis est, musculos laryngis aliosque ad vocem formandam destinatos moveri, atque ob hanc causam in rima aërem emissum frangi, magnam tamen aut altam propterea non fieri, quia ob nervulos pulmonum, diaphragmatis, musculorum intercostalium & pectoris, spiritibus animalibus aliquo modo depauperatos, pulmones non eo impetu ac vi constringuntur, nec aër confe-

tim exploditur, nec ut decet, aut ut fieri solet in stentorea voce alliditur, fit ut vox submissa reddatur: nam omnino præter fractionem aëris in larynge ad edendam vocem magnam, altam & è longinquo percipiendam, requiritur subita & contenta aëris explosio, unde apud Concionatores firma postulatur latera, seu partium ad expirationem necessariarum dispositio valida. Quoniam verò in bronchiis pulmonum nulla labes aërem impediens hæret, nullumque in musculis vitium memoratur, merito culpa nervis attribuitur, non solum paris vagi, sed etiam intercostalibus & cervicalibus: spiritibus animalibus depauperati fuerunt nervi, dum ab enormi vomitu nervi ad pectus spectantes enormiter succussi, atque procul dubio nimium liquore, nervorum ductus quandoque sequente irrorati fuerunt, atque hæcenus debiliores & molliores persisterunt. Tussis sicca omnino provenit ab irritamine, asperæ arteriæ interiora exquisito sensu prædita vellicante: quod humor aqueus tenuis salusus est: nam tali ipsum abundare saliva salsa & urina tenuis, quæ quandoque sale rubro, seu tartaro quodam cinnabarino abundat, præter alia evincunt. Non necessum est ut hæc humiditas per laryngem è capite in pulmones destillet, cum ex tunica interiori arteriam asperam succingente transfundere soleat quod passim *Cl. D. Schneider de Catarrhis* inculcat & ad oculum demonstrari potest, deterfa n. tunica ista linteolo, dem oque pressa protinus iterum madescit, quod argumento est hanc membranam porosam esse & sub illa glandulas latere quibus pressis etiam in demortuis humor refundatur si ob tussim sæpius interdum succutiatur, hujus humoris plusculum colligitur in pulmonum bronchiis, qui tempore somni à pulmonum calore lentorem contrahit, quod sero venæ sectione emissio accidere primum *Hervæo* innotuit & facile comperitur, si vase exceptum prunis subjectis incalescunt. Sputum hoc viscidum mane pulmones, seu sarcina hac se exoneraturi, tussi excutiunt. Quid si verò

verò etiam tonsillæ, quæ glandulæ conglomeratæ ac propterea feri secretioni & effusioni dicatæ, sunt, à vehementissimo vomitu labefactatæ fuerint? unde plus humoris exstillat & laryngis rimula nimium ab acri falso liquore irritatur atque ad tussim stimulatur: observatur namque illos quibus tonsillæ ab ulceribus malignis arrosæ & debilitatæ fuerunt, tussi inani molestissimæ sæpius obnoxios reddi. Dolorem antè & retro in pectore nonnunquam affligentem an mediastino, *ἀπὸ πύλου* aliquod, ob vomitum experto, an pyloro & stomacho ab *antimonio* pridem excoriato, nunc sensibiliori adscribamus? dubium sumus. Novimus quosdam ab *antimonio* tantum non pessum datos, per plures annos de cardialgia ante & retro excruciantes, affligi.

Causa boli in faucibus quasi hærentis, incolumi uvula, raro à Præcticis exprimitur, quamvis frequens malum imprimis apud Fœminas hystericas sit, quæ uterum fauces petentem ajunt. *Cl. Willis in Patholog. nova Cerebri* adscribit illam convulsioni alicui particulari. Verum cum boli hujus molestiam patientes continuo deglutiant, nec muscoli pharyngæi nec œsophagi sphincter nec œsophagi tunica media, quæ musculosa tota est, convellentur. Accederemus Exc. Tuæ sententiæ & internam tunicam relaxatam diceremus, si bolus iste continue perciperetur: nisi forte statuendum sit intercapedinem inter tunicam mediam & internam quandoque à sero vacuam esse, quandoque rursus ab ea ob causam aliquam externam impleri.

Lassitudo spontanea, macies, vari in facie suppurantes cerebri, cita incælescencia in lecto & hinc sudor largus emanans, facilis læsio à labore, mero, purgantibus, ardor pectoris, urina subaurea limpida cum tenuissimo sedimento, quandoque sale rubro seu tartaro cinnabarino, saliva salsa, & hypochondria tensa & plena, & si quæ alia super sint symptomata, demonstrant non solum à pernicioso illo pulvere plurimas partes imi &

medii ventris vehementer succussas & perturbatas, sed etiam massam sanguineam, quæ *Harvæi* Calidum innatum merito est, pessimè contaminatam fuisse. A violentissimo namque vomitu imprimis fermentum stomachi propemodum exhaustum, bilis, chyli condimentum apud quosdam, cum succo pancreatico largius profusa fuerunt, unde ad viscera sanguificationis chylus illegitimus transportatus & pejor sanguis necessariò genitus fuit: à quo postmodum quoque glandulæ globosæ lympham excoquentes, & conglomeratæ superfluum exonerantes exsiccatæ fuerunt, unde lias malorum necessariò supervenit.

Nimirum, massa sanguinea evasit magis sulphurea & inflammabilis, falsior & acrior quam decet, à qua omnium symptomatum ultimò memoratorum causa facile repeti poterit: Singula explicare non opus est, cum à te, *Excellentissime Domine*, id jam maximam partem præstitum sit, & facile ex his sententia nostra divinari possit.

Consentimus Domino Ægro Phthisis periculum impendere, quam vix evitabit, nisi legibus Medicis obtemperaverit.

Ad Phthisin aliaque gravia mala evitanda, massæ sanguineæ inflammabilitas & falsugo corrigenda, ejus spiritus reficiendi, ventriculo imprimis & pulmonibus suum robur reparandum erit: quibus satis fiet remediis ex Chirurgia, Pharmacia & Diæta petitis.

Ex Chirurgia Venæ sectiones approbamus, sed non nimis largas & crebras, nisi Æger sanguinis profusionibus assuetus sit: nam sanguine, ceu vitæ thesauro, nimium evacuato putamus Calidum nativum valde debilitari: rein igitur *Exc. T.* prudentiæ comittimus. Venæ sectiones in pedibus creduntur potentius à pectore revellere. Hæmorrhoidum apertionem non majoris facimus, quàm aliam quamvis Venæ sectionem cum idem sanguis extrahatur. quod contra *Riolanum* prolixè demonstrat

Ch. Ste.

Cl. Slegel de Motu Chyl. & Sang. & res ipsa loquitur. Fonticulos in brachio sinistro & pede dextro utilissimos censemus. Setaeum Mercatori durum foret remedium : fortè Fonticuli sufficient. Aliàs Vesicatoria brachiis & pedibus applicita potenter quoque à capite & pectore humores falsos avellunt. Frictiones locum non habebunt, cum sanguis aliàs inflammabilis & spiritus nimium dissipatu faciles sint.

Ex pharmacia censemus purgantium, imprimis validiorum, usum parcissimum esse debere, tum quia ab *g nio* ventriculi tonus valde labefactatus fuit, tum quia *phwōdys* est. Si omnino purgandus esset, id fieri posset solo Syr. Ros. Sol. simpl. aut de Cich. cum Rh. Aut Recipe Fol. Sen. S. S. ʒij. Rhab. opt. ʒj. Tamarind. ʒs. passul. corinth. ʒij. sem. anis. ʒs. Fl. bellid. min. rec. pij. Inc. & cont. coq. in aq. borrag. ʒvj. in vas. vitr. bene clauso per hor. quadrant. Colat. sine expressione sumantur ʒiiij. add. Syr. ros. S. S. ʒs. aq. cinam. f. v. dest. ʒij. M. Nec à pulp. Cassia rec. extr. abhorrescimus. Mannam non magni facimus, cum adulteretur scammonia & succo Esulæ. Juscula alterantia, Item serum Lactis caprinum hepaticis, spleneticis & pulmonis temperatis alteratum summopere approbamus. Lactis etiam vaccini potu jam aliquoties in Podagricis manifestissimè cognovimus falsuginem ad miraculum debellari & post paucos dies sal illud rubrum in urina prorsus evanescere : verum dum lacte utuntur, à vino, aceto aliisque acidis penitus abstinendum est : quod etiam illi monent qui curam lacteam in podagra tradiderunt. Illis qui ad Phthisin proclives sunt, ejusque jam primordia experiuntur commodè exhibemus manè horâ 5. *Pulv. An-rihctic. Poterij* gr vij. cum aq. fl. bellid. min. aut ejus syrup. hora 7. matut. & Vesp. horâ 5. damus cochl. iij. Gelatinæ C. C. hujus. Recip Rasur. C. C. ʒiiij. indantur vasi terreo vitreato : affund. aq. font. calidæ ℥ 15. bene tecta ponantur in loc. calid. per hor. 12. add. postea Fl. bellid. min. Herb. Numular. Veron. ann. Mj.

conf. ros. ℥ij. passul. maj. exu. ℥j. coq. lento igne ad consumpt. partis dimidiæ: exprimatur fortiter. Colatura reponatur in locum frigidum. Post sumptam gelatinam ebibat Jusculi portulac. endiv. borrag. bellid. min. aut simili herba alterat. ℥ij vel ℥iv. calide. Noctu cubitum ituris, maxime si noctu tussiant, damus diacod. mont. cochl. ij. vel iij. Si ad tussim inanem nimium stimularetur jubemus mixturam ex bol. arm. or. & sacch. penid. an. p æq. lambere crebro. Ex his & similibus possent etiam rotulæ parari, nisi sacchari copia suspecta esset. Caterum *bolus* quoque egregie reparat ventriculo tonum post enormes vomitus à venenosis excitatos.

In diæta nihil immutandum censemus.

Cæterum Authores, qui nobis in Praxi cynosura sunt, quod attinet, sunt illi qui sanguinis circulationem, vasa lactea & lymphatica, item ductum chyli ferum detexerunt, atque hæc praxi medicæ applicare cœperunt: quales *Harvæus de Motu sanguinis. & Generatione Animalium*: *Louyer de Corde*, *Glysson. de hep. pat.* *Willis Anatom. Cerebr. Item Patholog. nova Cerebr. libri ambo verè aurei*: *Ejusdem de Fermentat. & Febr. Cl. Schneider. de Catarrhis* prolixus quidem, sed qui Augiæ hoc stabulum egregiè perpurgavit, ac multas deliræ sententias masculè expunxit. Perplacet quoque nobis *Anatomia Diemerbroekij. Sylvij scripta* non temnenda ut & *Barbetti*, quamvis non omnibus arrideant. Lectu dignissima est quoque *Pharmacopœa moderno seculo applicanda Cl. Danielis Ludovici*. & hæc sunt quæ nobis hac vice succurrebant.

Valeas Favea quæ
d. 30. Jul. 1673.

Excellentissimi nominis tui Cultoribus
proponissimis,

JOH. JACOBO WEPFERO,
CHRISTOPH. HARDERO.

Med. Doct. & Physicis Scaphusian.

Scholia.

L.

ET si præstaret tacere quam tenuiter & superficietenus de *Antimonio* loqui, in quo tot admiranda Naturæ scrutatoribus diligentioribus occurrunt quotidie; non possum tamen non quedam his inferere, quæ tum alios tum me ad plura experimenta faciendâ impellere debent. *Antimonium crudum* in frustula majuscula contusum, & ab omni polline aqua frigida elotum *Cl. D. Zuvelferus* p. m. utiliter se cum aliis in aqua decoquendis permiscuisse, ad massam sanguineam lue ♀, scabie fœda aut ulceribus dysepulotis affectorum emendandam, decoctum epotum nec minimas turbas sed sudores proficuos excitasse, sæpius Patavij dum simul eramus 1645. retulit: id quoque Chirurgus quidam nostras sine damno tentavit: & nuper in *Observ. D. de Cheureux* simile decoctum observavit, quod tamen propter purgantia addita quendam cephalæa ♀ affectum in minore dosi propinatum nuper validè deorsum purgavit. Alias crudum in pollinem redactum vehementissimos vomitus concitat: novi Empiricum quendam qui ex ♂ crudo, paucis aromatibus & saccharo in aqua cinam. soluto tabellas conficiebat, quarum unam alteramve rusticis, aliisve robustioribus ad vomitum ciendum in febribus intermittentibus, aliisve affectibus vomitum poscentibus, non raro cum bono successu dedit: nam non minus quàm *Crocus metallorum, hepar aut vitrum aut flores antimonij* ventriculum ad inversum nutum incundum stimulavit. Sues à pulvere *antimonij* escæ permixto pingues fieri *Acta Philosophica Anglica* testantur. Dum exercitus Cæsareus in hybernis in vicinia nostra jam ab aliquot annis emoratus est, læpius è pharmacopoliis equites pulverem *antimoni crudi* petierunt.

runt, ejusque zij singulo mane demenso avenæ permiscebant equique avidè devorarunt pluribus diebus, citra ullum detrimentum; imo pinguescebant & robustiores evadebant, & plures ex magnatibus nobis vicinis adhuc dum in usu habent. Nuper Veterinarius quidam loco *antimonij crudi* avenæ *Hepar* & *nij* duobus equis ingessit quorum unum eodem die, alterum sequenti sustulit. Quantopere *Crocus metallorum*, flores albi & flavi ac *vitrum antimonij* Ventriculum affligant & saepe tantum non totam œconomiam corporis evertant, nemo non novit, maximè si intempestivè & illegitimè exhibeantur. E contra ex *Antimonio* plura salutifera parantur; *Stomachicum Poterij* ventriculo gratissimum: *Ejusdem Antihelcticum* etiam phthificis cum humectantibus & traumaticis utile, & *Diaphoreticum* primum nobis in febribus malignis nunc grassantibus cum aliis præsidium s. & *rubri* sit, præstantissimum sudoriferum, ut taceam *cinabarin Antimonij*, *Tincturas* ejus aliaque secretiora.

2. *Flores antimonij* & *Crocum metallorum* in Cane Hist. 1. & *vitrum antimonij* in catello Hist. 2. idem in Foemina Hist. 3. Ventriculum vehementer afflixisse signa inflationis prope stomachum in cane & catello, ejus inflammatio constricto utroque orificio arctissimè, & in foemina enormis vomitus & protinus superveniens epilepsia, abunde testantur: utcunque enim succussio convulsiva capitis in catello tardius eveniens negari posset ventriculi membrana nervea irritata, vix tamen quispiam inficiabitur in Foemina epilepsiam ortam fuisse vehementissimè vellicatis partibus nervosis ventriculi interioribus, unde Præses systematis generis nervosi in furias actus hos tumultus instituit, nam brevi post epotum vinum cui *Vitrum* & *nij* permixtum evenit. Afflictionem procul dubio auxit orificij utriusque constrictione eo usque durans, donec ad mentem redeunti licuit juscula infundere, quæ fibras relaxarunt, spicula *antimonij* obtuderunt, ejus-

eiusque eliminationem facilitarunt, tandemque Vomitus & convulsionibus compescuerunt.

3. Foeminae sphacelum in pede supervenisse non existimo ob particulas quasdam *antimonij* venenatas sanguini permixtas, cum plurimi hujusmodi potionibus abutentes, ejectione penitus *antimonio* nihil tale experti sint, & forte omne intra ventriculum in foemina perstiterit, donec ille à jussulis quasi elotus fuerat potius existimo in primo illo gravissimo insultu epileptico, quo diu rigida jacuit, in pede dextro debiliore influxum sanguinis arteriosi, ob constrictas fibrillas nervosas arterias ambientes inhibuit fuisse, quem postea restauratis viribus & redeunte sanguinis motu, in paroxysmo vel penitus sublato vel ignaviore facto, Natura ad hæc loca promoveri nequit, eoque minus quia sanguine glutinoso & ad coagulationem prompto, ut pote cachectica, abundavit: quæ omnia admodum probabilia faciunt ingentes dolores hujus pedis de quibus adhuc sublato pede conquesta est, & absentia omnis humoris pede prorsus denigrato.

4. Catarrhus suffocativus d. 15. supervenit, quia massa sanguinea cibo & potu instaurata & aucta, largius ad glandulas faucium & asperæ arteriæ allabens serum copiosius in illas & hæc in pulmones exonerarunt, quod excutere nequiverunt ob pertinacem accretionem cum pleura & non diu post mortem intulerunt, corde polypo occupato & pulmonibus alias sanguine cacochoymo infarctis, suffocando & debile calidum innatum extinguendo.